

การปกครองสมัยโบราณ

โดย

หลวงวิจิตรวาทการ

พิมพ์แจกในงานศพ

นายอินทร์ วัฒนปฤดา (บิดา)

ณวัดสระเกษ

๕ มีนาคม ๒๔๗๕

สำหรับเป็นแนวทางค้นคว้า หากความรู้ เพิ่มเติม มาเขียน
ให้พิสดารยิ่งขึ้นในภายหน้า ฉะนั้น ถ้าท่านผู้อ่านเห็น
ว่าข้อความที่พิมพ์ ใหม่นี้ มีบกพร่องผิดพลาด หรือควรจ
ทำให้เกิดขึ้นอย่างไร ขอโปรดแจ้งให้ข้าพเจ้าทราบ ข้า
พเจ้าจะขอบคุณอย่างยิ่ง

อนึ่ง ข้าพเจ้าขอให้ท่านที่ได้รับแจกหนังสือนี้
ตั้งใจช่วยแผ่กุศลบุญราศีให้แก่บิดาของข้าพเจ้าผู้ล่วง
ลับไปแล้วด้วย

ศาสตราจารย์ ดร. รพีพร

JC
20
๑๖5
๑.๒

การ
ซึ่งที่
อย่าง
ดัง
ยาม
ข้อ
เรื่อง
การ
เรื่อง
ไป
พา
นะ
หม

ม มาเขียน
ผู้อ่านให้
หรือควรจ
ทราบ ข่า
ง้ออัน
พเจ้าผู้ถ

การปกครองสมัยโบราณ

แบบแผน การปกครองในโบราณ สมัยไม่สู้เป็น
สิ่งที่เราจะพึงเอาอย่างได้ ในเวลานี้ หรือที่เราจะเอา
อย่างได้ ก็น้อยนัก แต่เป็นเรื่องที่น่าวิงวอนและน่า
สังเกตการเปลี่ยนแปลงเป็นชั้นๆ มา ข้าพเจ้าจะพยายาม
เขียนลงในที่นี้ตามจะหาได้ และจะเขียนเป็นหัว
ข้อย่อๆ ไม่เก็บฝอยมาใส่ให้มากไป เพราะการเขียน
เรื่องราวในโบราณสมัยหลายพันปีมาแล้วนั้น เป็น
การยากที่จะยืนยัน ถึงแม้ที่ใครๆ เขียนกันก็เป็น
เรื่องสันนิษฐานโดยมาก ก่อนสมัยกรีกและโรมัน
ไปเราหาหัดักได้ยาก จะสันนิษฐานลุ่มเดาไปก็จ
พาให้เข้าใจผิดกันไปเปล่าๆ ฉะนั้นจึงจะเขียนแต่
เฉพาะที่ไม่ต้องเดา คือ เฉพาะข้อที่รับรองกันใน
หมู่นักเขียนประวัติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์ว่าเป็นความ

จริง ข้าพเจ้าจะตั้งต้นด้วยประเทศอียิปต์ ก่อนแล้ว
จึงจะพูดถึงประเทศอื่นๆ ต่อไป

อียิปต์

ในสมัย ๔๐๐๐ ปีก่อนพุทธศักราช

ประเทศอียิปต์ในสมัยโบราณปกครองอย่างราชาธิปไตย มีพระเจ้าแผ่นดินทรงอำนาจเด็ดขาด ถือกันว่าเป็นเชื้อสายเทพดา ไม่ใช่มนุษย์สามัญ ใครจะเรียกพระนาม พระเจ้าแผ่นดิน ตรงๆ ไม่ได้ ต้องเรียกที่ประทับแทนเรียกพระนาม ฉะนั้นชาวอียิปต์จึงเรียกพระเจ้าแผ่นดินของตนว่า ฟาเราะห์ (Pharaoh) ซึ่งแปลตามศัพท์ว่า "วงแหวน" อย่างเดียวกันกับที่ไทยเราเคยเรียกพระเจ้าแผ่นดินของเราว่า วงแหวน, วงหน้า

เนื่องจากเหตุที่ถือว่า พระองค์มิใช่มนุษย์สามัญ ดังนั้น พระองค์จึงต้องถูกบังคับให้ อยู่ในราชประเพณี

กิจการประจำพระองค์ ทุกอย่างต้องอยู่ใน กฎของราช
 ประเพณีทั้งนั้น การเสวย, จำนวนและชนิดของเสวย,
 การบรรทม, การประพาสสำราญและอะไรๆ ทุกอย่าง
 ต้องมีพิธีต้องมีระเบียบ จะทรงทำให้ผิดไปไม่ได้
 ในวันหนึ่งๆ ย่อมมีกำหนด เวลาว่าจะต้องทรง ทำอะไร
 เช่น ทุกๆ เช้า ต้องทรงฟังรายงานและวินิจฉัยกิจการ
 ต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่จะนำมากราบทูล และข้อสำคัญ
 นั่นคือพระเจ้าแผ่นดินองค์หนึ่งๆ จะต้องทรงสร้างอะไร
 ไว้เป็นที่ระลึกสำหรับพระองค์ อย่างเครื่องเฉลิมพระ
 เกียรติ และโดยมากเครื่องเฉลิมพระเกียรตินั้นจะ
 ต้องเป็นประโยชน์แก่พสกนิกรด้วย เครื่องเฉลิมพระ
 เกียรติที่เป็นชิ้นสำคัญๆ ของพระเจ้าแผ่นดินยึดที่ซึ่ง
 เห็นอยู่ในบัดนี้คือ ทานบถกษัตริย์ที่เมืองเมมฟิสเป็นเครื่อง
 เฉลิมพระเกียรติของพระเจ้าเมเนส ทะเดตอปเมริดซึ่ง
 ได้ซูดซังหน้าทำประโยชน์แก่พสกนิกรในฤดูแล้ง เป็น
 เครื่องเฉลิมพระเกียรติของพระเจ้าอามาเนเมต คคองที่

ชุดเชื่อมต่อกันในระหว่างแม่น้ำไนต์กับทะเลแดงเป็นเครื่อง
เฉลิมเกียรติของพระเจ้าเนเกา และโบสถ์ดุ๊กซอร์กับ
อิปซัมบุต เป็นเครื่องเฉลิมพระเกียรติของพระเจ้าราม
เสด็จที่ ๒

การปกครองประเทศอียิปต์แบ่งเป็นหัวเมือง และ
หัวเมืองหนึ่ง ๆ มีเจ้าเมืองซึ่ง พระเจ้าแผ่นดินทรงเลือก
ตั้งเอง ซึ่งบางที่ก็ทรงเลือกตั้งพระเป็นเจ้าเมือง แต่
พระเจ้าแผ่นดิน ต้องเสด็จ ประพาสทั่ว พระราชอาณาจักร
จักรได้มอ เพื่อพระราชทานความยุติธรรมและตั้ง
เสริมให้ ประชาชนทำงานที่เป็นสาธารณประโยชน์ มี
เจ้าพนักงานประจำตำบลสำหรับเก็บด้วยอากรและเป็น
ตุลาการชำระคดีพิพาทในตำบลนั้นด้วย แปลว่าเจ้า
หน้าที่ชำระการกับตุลาการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ตาม
รูปปั้นที่ให้เห็นมีรูปหนึ่งถือซึ่งต้องเข้าใจว่าเป็นพระราช
กำหนด กฎหมายแต่ไม่มี อะไร เหตุให้ทราบข้อความ
ได้ในเวลานี้ การเก็บภาษีอากรนั้นเก็บเป็นของ เช่น

เช่า, ดัด^๕แว้ง, ตูรา, นาม^๕หรือตั้ง^๕อื่น^๕ๆ แต่ไม่เก็บ
 ดัด^๕แว้ง^๕พา^๕หะ ของที่เก็บมา^๕ต้อง^๕เอา^๕ไว้ใน^๕ฉาง^๕หรือ^๕คต^๕
 หด^๕วง ฉะ^๕นั้น^๕ฉาง^๕หรือ^๕คต^๕หด^๕วง^๕นี้^๕จึง^๕เป็น^๕ที่^๕ใหญ่^๕โต^๕มาก
 และ^๕การ^๕เก็บ^๕ภาษี^๕ได้^๕เก็บ^๕เป็น^๕เงิน^๕อย่าง^๕ใน^๕บ^๕ดิน^๕

ทหาร^๕ม^๕อยู่^๕เป็น^๕กอง^๕ๆ ประจำ^๕ตำบล^๕ นาย^๕ฉกรรจ์^๕
 ของ^๕ตำบล^๕ใด^๕ต้อง^๕เป็น^๕ทหาร^๕ประจำ^๕ตำบล^๕นั้น เมื่อ^๕ไม่
 มี^๕กิจ^๕ราชการ^๕ก็^๕อยู่^๕ไป^๕อย่าง^๕พล^๕เรือน แต่^๕ต้อง^๕มา^๕ประชุม^๕
 รับ^๕ความ^๕ฝึก^๕สอน^๕ใน^๕การ^๕รบ^๕เป็น^๕ครั้ง^๕คราว^๕ตาม^๕แต่^๕ทาง^๕การ^๕
 จะ^๕กำหนด ถ้า^๕ถึง^๕กำหนด^๕แล้ว^๕ไม่^๕มาก^๕ถูก^๕ตง^๕โทษ^๕ถึง^๕
 ริบ^๕ทรัพย์ การ^๕เป็น^๕ทหาร^๕เป็น^๕การ^๕สืบ^๕ตระกูล^๕ คือ^๕พ่อ^๕
 เป็น^๕แล้ว ถูก^๕ก็ได้^๕เป็น^๕หรือ^๕ต้อง^๕เป็น^๕ต่อไป กอง^๕ทัพ^๕
 โดย^๕มาก^๕เป็น^๕ทหาร^๕รบ^๕ ๒ ประเภท ประเภท^๕หนึ่ง^๕ใช้^๕
 หอก^๕และ^๕ขวาน^๕เป็น^๕อาวุธ อีก^๕ประเภท^๕หนึ่ง^๕ใช้^๕ธนู^๕และ^๕
 มีด มี^๕เดือ^๕เกราะ^๕และ^๕มี^๕ไถ่^๕ ต่อ^๕มา^๕ภายหลัง^๕จึง^๕ได้^๕มี^๕กอง^๕
 ทัพ^๕ถวียน แต่^๕ชน^๕ชาว^๕อียิปต์^๕เอง^๕ไม่^๕มี^๕นี้^๕ตั้ง^๕ตั้ง^๕เป็น^๕นัก^๕
 รบ พระ^๕เจ้า^๕แผ่นดิน^๕มัก^๕ต้อง^๕จ้าง^๕ทหาร^๕ต่าง^๕ชาติ^๕มา^๕ไว้ใน

กองทัพ และถ้าบางครั้งเกิดการรบพุ่ง และรบชนะ
จับชะเตยได้ มากี่เอาชะเตยมาเป็นทหาร ด้วยเหตุนี้
ถึงแม้ อียิปต์ จะมีความเจริญในทางใด ๆ ก็อ่อนแอใน
ทางทหารรุกรานใครไม่ได้ และพอถูกประเทศอื่น
รุกรานก็เดยหอดความลำบากที่จะรักษาตัวได้ทีเดียว

อียิปต์มีคชนหนึ่งเรียกว่าเสมียน พวกเสมียนเป็น
พวกที่ชนหน้าชนตา เพราะเป็นพวกเดียวที่มีการศึกษา
ทางหนังสือและรู้จักทำบัญชี ในทางราชการเสมียนมี
หน้าที่ควบคุมคลังสินค้ารักษายุทธภัณฑ์ จ่ายอาวุธ
แฉกริณอยู่ของทหาร ทางราชการใช้เสมียนแทน
ตำรวจออกเคียวตรวจ มีแซกคำถือกันต้นปาดัม คอย
ลงโทษคนที่ไม่ทำการตามบังคับบัญชา ซึ่งดูเหมือนว่า
การลงโทษทางอาญาชนิดทุโชนั้น เสมียนอาจตั้ง
ลงโทษได้ทันทีทีเดียว ตามรูปนั้นจะเห็นศาลาขนาดใหญ่
หลังคาเตี้ยมีเสมียนเป็นจำนวนมากมายนั่งทำงาน
พวกเสมียนเป็นพวกเย่อหยิ่ง ถือตนว่าไม่มีใครดีเท่า

เป็นเหตุให้ชนชาวอียิปต์ยอมเสียสละทรัพย์สินสมบัติอย่าง
 มากๆ เพื่อให้บุตรหลานของตนได้เข้าเป็นเสนมียน

งานสำคัญของรัฐบาตอยู่ในเรื่องการทหน้า เพราะ
 ประเทศอียิปต์ทุกๆ นั้นฝนตกน้อยเกินไป จึงต้องอา-
 ศัยการทหน้าช่วยความเป็นอยู่ของพลเมือง รัฐบาต
 ต้องคอยระวังรักษาคลอง ซ่อมแซมทำนบ และระมัด
 ระวังมิให้คนในเมืองหนึ่งใช้น้ำมากเกินไป จนเป็น
 อันตรายแก่คนของเมืองที่อยู่ทางใต้ การทหน้ารัฐ-
 บาตต้องจัดเองตลอดเวลา นักโภควิทยบางคนอ้างว่า
 ดัทซิโซเซียลิสต์ หรือโคโอบราดิสม์ได้ทำกันมาแล้ว
 ตั้งแต่ครั้งอียิปต์

สัตว์ชาวอียิปต์ได้รับความยกย่อง ผิดกับหญิงแขก
 ชาติอื่นๆ ไปไหนมาไหนได้โดยเสรีภาพ ไม่ต้องคลุม
 หน้า มีหน้าที่เป็นแม่เรือนและมีอำนาจเด็ดขาดในบ้าน
 เรือนของตน สัตว์ที่แต่งงานแล้วมีสิทธิตามกฎหมาย
 เท่าเทียมกับสามี อาจมีทรัพย์สินสมบัติส่วนตัวโดยไม่

ต้องถูกเขาไปประปน หรือถือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับ
ของสามี เจ้าอียิปต์องค์หนึ่งได้ทรงเขียนหัตถกรรม
จรรยาสอนผู้ชายไว้ว่า “ถ้าเจ้าเป็นคนฉลาด จงระวัง
รักษากันของเจ้าให้ดี จงรักภรรยาของเจ้า, ให้เกียรติ
ยศแก่ภรรยา, รมัตถะระวิ้งร่างกายของภรรยา และ
ตามใจภรรยาเสมอ จนตลอดชีวิตของเจ้า เพราะ
ภรรยาเป็นผู้ให้สวัสดิมงคล และผดุงเกียรติของสามี”
เป็นอันว่าไม่มีประเทศใดในสมัยโบราณ จะให้เกียรติ
ยศแก่สตรีเท่ากับอียิปต์

บาบิโลน, คาลเดีย, อัสติเรีย

(๒๕๐๐ ปีก่อน พ.ศ.)

ประเทศเหล่านี้ มีประวัติศาสตร์เกี่ยวเนื่องถึงกัน
เริ่มค้นราว ๒๕๐๐ ปีก่อนพุทธศักราช เป็นยุคที่ประเทศ
คาลเดียเจริญ มีพระเจ้าแผ่นดินแม่อำนาจปกครอง

๘

ทั่วประเทศ ต่อมาถึงราว ๑๖๐๐ ปีก่อนพุทธศักราช
เป็นสมัยที่พวกบาบิโลนมีอำนาจ พระมหากษัตริย์ของ
พวกนี้ทรงพระนามว่าฮัมมูราบี ได้ทรงตั้งประมวล
กฎหมายไว้เป็นแบบแผนการปกครอง ต่อมาจาก
นั้นอีกพันปี ราว ๖๐๐ ปีก่อนพุทธศักราช เป็นสมัย
ของพวกอัสสุรีคือพวกคาตเตียที่เป็นชาวเหนือมารวม
รวมกันตั้งเป็นหมู่ใหญ่ เรียกว่าอัสสิเรียซึ่งเป็นนักรบ
อย่างฉกาจฉกรรจ์ ต่อมาเมื่อ ๑๗๘ ปีก่อน พ.ศ. พวก
อัสสิเรียนี้เองมีกษัตริย์องค์สำคัญๆ ครองเมืองนินิฟ
(หรือนินเวห์) ทำสงครามอย่างโหดร้าย ในที่สุดถูก
พวกบาบิโลนกับพวกมีเดมาทำลาย จนกระทั่งถึงเมือง
หลวง อาณาจักรอัสสิเรียก็ล่มจมเมื่อ ๖๓ ปีก่อน พ.ศ.
พวกบาบิโลนก็ได้อำนาจแทนที่ จนถึงเมื่อ ๕ ปีก่อน
พ.ศ. ดินแดนแถบนี้จึงตกอยู่ในอำนาจของเปอร์เซีย
ในสมัยต้นเกือบจะว่า ไม่มีแบบแผนการปกครอง
อย่างไรเลย เพราะที่อยู่ของพวกนี้โดยมากเป็นทะเล

ทราบ แผ่นดินไม่เป็นของใคร มนุษย์ก็วิ่งหนีไปตาม
 ความปรารถนา การปล้นสะดมภักดิ์ประทุษร้ายต่อกันก็
 มีอยู่เรื่อยๆ และกฎหมายที่ใช้กันอยู่ในเวลานี้ก็มีอัน
 เดียวคือกฎหมายธรรมชาติ ก่อร่างคือเมื่อคนหนึ่งไป
 ประทุษร้ายคนหนึ่งเข้า คนที่ถูกประทุษร้ายก็ทำ
 ตอบแทน และบังเกิดความพยายามทำร้ายกันไปตลอด
 ครอบครัวยุคหนึ่ง พดเมืองทุกคนถือความยุติธรรมไว้ในมือ
 และกระทำการลงโทษผู้ประทุษร้ายด้วยตนเอง เมื่อ
 ความนับถือสั่งสอนแพร่หลายไป ก็ได้อาศัยหลักสั่ง
 สอนช่วยให้คนมีความคิดถึงเหตุผลขึ้นบ้าง มาถึงสมัย
 พระเจ้าฮัมมูราบี ได้ทรงสร้างประมวลกฎหมายขึ้น
 ซึ่งถือว่าได้มาจากสวรรค์ แต่อันที่จริงก็เป็นกฎหมาย
 ที่คิดขึ้นจากวิธีประทุษร้ายตอบแทนกันนั่นเอง ฉะนั้น
 กฎหมายของพระเจ้าฮัมมูราบีในส่วนที่เกี่ยวกับความ
 อาชญาชนการลงโทษจึงเป็นเหมือนการแก้แค้นทั้งสิ้น
 ผู้กระทำผิดจะต้อง ถูกลงโทษอย่างเดียวกับที่ทำมากับ

เขา ถ้าได้ตีหัวเขาแตกทางบ้านเมืองก็ตงโทษตีหัวผู้นั้น
 แยกด้วย ถ้าผู้ใดทำให้ตุงใครตาย ตุงของผู้นั้นจะต้อง
 ถูกเอาไปฆ่า (เมื่อไม่มีตุงจะต้องเอาตัวไปฆ่า) ฉะ
 นั้นผู้ถูกตงโทษอาจไม่ได้ทำผิดอะไรมาเลยก็ได้ กฎ
 หมายข้ออื่นๆก็แสดงให้เห็นว่าไม่มีผิดอย่างที่เรียกว่า
 ว่ากฎหมาย หรือตงโทษอย่างแรงเกินไป เช่นใครเจาะ
 บ้านคนอื่นจะต้องถูกฆ่าตาย แล้วเอาฝังไว้ตรงช่องที่
 เจาะนั้น ถ้าเจ้าของบ้านเป็นคนกตัญญูก็เป็นอันว่าเจ้า
 ของบ้านผู้ถูกเดียดหยามต้องรับเคราะห์ไปด้วย ถ้าทำ
 ตาใครบอด ตนเองจะต้องถูกควักตุงตา ถ้าทำพัน
 ใครหัก ตัวเองจะต้องถูกค้อยพันให้หักเหมือนกัน ถ้า
 บุตรตีบิดาจะต้องถูกตีมือ ดังนี้เป็นต้น แต่ในทาง
 แฝงนั้น กฎหมายพระเจ้าอัมมูราบทำไว้ดีมาก การ
 แต่งงาน การค้าขาย และสัญญาทุกประเภทบังคับ
 ให้ทำเป็นลายลักษณ์อักษร ฐานะของสัตว์ดีเท่าอียิปต์
 ภรรยาอาจมีสินส่วนตัวและประกอบกิจการค้าขายเอา

ถ้าไรเป็นของตนเองได้ การศึกษาของสัตว์บาบิโดน
ในครั้งกระนั้นก็ดีเท่ากับชาย ถึงกับผู้หญิงเป็นเสมียน
ได้ตั้งแต่ครั้งนั้นมาแล้ว

การปกครอง ก็ปกครองด้วยทหาร พระเจ้าฮัมมู-
ราบัได้ทรงจัดตั้งกองทหารไว้ตามพรมแดน เพื่อรักษา
ความปลอดภัยของพวกพ่อค้า มิให้ถูกโจรผู้ร้าย
ปล้นสะดมภ์ การค้าขายของบาบิโดนจึงเจริญมาก
และมีระเบียบการอย่างละเอียดละออ เช่นต้องมีตรา
บอกนามพ่อค้า การตัดตราใส่เชือกมัดห่อสินค้าเข้าก่อน
แล้วเอาดินเหนียวติดเชือก และตัดตรา การเขียนหนังสือ
ของพวกบาบิโดนในครั้งนั้น ใช้นิโมเดกเป็นดิม
กดลงไปดินเหนียว อักษรของพวกนี้จึงเป็นรูป
ดิมหรือมุมฉากไปทั้งหมด ถ้าจะส่งหนังสือไปทาง
ไกล (ไปรษณีย์) เขาเอาไม้กดตัวหนังสือลงในแผ่น
ดินเหนียวแล้วเอาไปเข้าเตาเผา เผาจนเป็นกระเบื้อง
แล้ว ก็เอาดินเหนียวปั้นหุ้มอีกชั้นหนึ่ง (อย่างสอด

ของ) แล้วยังเอาไปเผ่าอีกครึ่งหนึ่ง จึงดำริว่าเป็นจดหมายที่จะส่ง (ทางไปรษณีย์) ได้ บัญชีสินค้าหรือหนังสือเรื่องราวต่างๆ ก็ทำกันโดยวิธีนี้ การนับไม้ไผ่ นับเพียง ๓๐ เขานับขึ้นไปจนถึงหกสิบแล้วจึงตั้งต้นใหม่ชื่อเลขจึงมากมาย ที่เราจำกันได้ดีเวลานั้นคำหนึ่งคือคำว่า "เซกเกต" แปลว่า ๖๐ ฝรั่งในเวลานั้นเข้ามาเขียนเปน Second (วินาที) และวิธีนับถึงหกสิบนี้เองที่เราเอามาใช้นับนาฬิกาอยู่ที่อนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้า

ดินเผาเป็นของใช้ในสรรพการทุกอย่างตลอดจนสร้างบ้าน และดินเผาที่เป็นเอกสารยังเก็บไว้ได้จนถึงเวลานั้นมากมาย และทำให้เราทวนเรื่องของพระเจ้าอัมมูราบได้ตลอดจนราชกิจส่วนพระองค์ พระเจ้าอัมมูราบทรงตรวจการทั่วพระราชอาณาจักรด้วยพระองค์เอง กวดขันเจ้าหน้าที่เก็บภาษีอากรมิให้ละเลยหรือทุจริตต่อหน้าที่ ถ้าทำดั่งนั้นจะต้องถูกลงโทษอย่างหนัก ได้ทรงตั้งศาลมั่งสุภาตุฎการ แต่ถ้าความไม่

พอใจในคำพิพากษาของศาลก็ถวายฎีกาได้ เงินตรา
ยังไม่มั่งใช้ ต้องใช้เงินก้อนคิดราคากันตามน้ำหนัก

กฎหมายและวิธีการของพระเจ้าฮัมมูราบี ได้ใช้
กันมาในสมัยพวกอัสสิเรียและบาบิโลเนีย พระมหากษัตริย์
คิงเป็นแม่ทัพ และมีอำนาจเด็ดขาดเหนือคนทั้งหลาย
บางที่จะไม่มีประเทศใดที่อำนาจศูนย์กลางของรัฐบาลจะ
แข็งแรงเท่าประเทศเหล่านี้ เจ้าหน้าที่ต่างๆ ที่พระมหากษัตริย์
ส่งไปประจำไว้ มีภาระเพียงแต่ถวายรายงาน พระเจ้าแผ่นดิน
เกือบจะต้องบงการกิจทุกอย่างทั่วพระราชอาณาจักร
กำลังทหารเป็นสิ่งสำคัญและบำรุงกันอย่างมาก อัสสิเรียเป็นชาติ
แรกที่ได้นำเหล็กมาเป็นอาวุธให้ทหารใช้ได้แพร่หลาย
และชาวอัสสิเรียมีชื่อในทางโหดร้ายหาชาติใดเปรียบ
ได้ยาก ชาวอัสสิเรียได้พันธุ้ฝ่ายไปจากอินเดียจึงรู้จัก
ทำผ้าด้วยฝ้าย (แต่ก่อนมาใช้ผ้าทำด้วยป่านหรือขนแกะ
และพวกนี้อธิบายลักษณะของฝ้ายว่า ต้นไม้

ชนิดหนึ่ง ที่ออกถูกเป็นชนแกะ) ในชั้นเดิมพวกนี้
บำรุงการค้าขายและอุตสาหกรรมดี แต่ภายหลังทำ
สงครามมากเกินไป จนพดเมืองไม่มีเวลาทำมาหากิน
หรือทำการค้าขาย พวกนี้ทรวุฒิธรรมดงจนกระทั่งตก
อยู่ในอำนาจเปอร์เซีย

JC
20
765
a.2

อิบรู

(๓๐๐๐ ปี ถึง ๔๔ ปี ก่อนพุทธศักราช)

ชาติอิบรูในชั้นต้นเป็นชาติพระเนจร คุมกันเป็นหมู่
เที่ยวเร่ร่อนไปตามทะเลทราย ไม่มีถิ่นถาวรบ้านเมือง
เป็นหลักฐานแห่ง การควบคุมจึงอยู่ในอำนาจของหัว
หน้าที่เรียกว่า พ่อหมู่ (Patriach) อำนาจของปาตริ
อาคหรือพ่อมู่นั้นกว้างขวางมากมาย ถึงกับเป็นผู้
ดำริกิจการในชีวิตจิตใจของคนในหมู่ทั้งหมด พ่อ
มู่นั้นอำนาจเหนือตัวคน จะฆ่าใครได้ก็ได้ มีอำนาจ

030350

27 JAN 1982

เห็นอรรถพจน์สมบัติของคนที่อยู่ในหมู่บ้านนี้ จะต้องการ
อะไรก็เอาไปได้ เปนตุลาการวินิจฉัยคดีพิพาท, เป็น
แม่ทัพ, เป็นผู้นำทาง จะพาใครไปทางไหนก็ต้องไป
ยิ่งกว่านั้นพ่อหมูนั่งเป็นคนสอนสำสดนาและในที่สุดก็เป็นผู้
แทนองค์พระเจ้าที่เดียว เป็นอนว่าพ่อหมูนั่งอำนาจ
สมบัติยิ่งกว่าพระราชามหากษัตริย์องค์ใด ๆ การ
กระทำทุกสิ่งทุกอย่างของพ่อหมูนั่งถือว่าเป็นการกระทำของ
พระเจ้าบนสวรรค์ ที่เดียว

มาถึงสมัยที่โมเสสพาพวกอิสราเอลิตออกจากประ
เทศอียิปต์เข้ามาอยู่ในแดนปาเลสไตน์ และตั้งถิ่นฐาน
เป็นหลักรแห่งแล้ว ก็มีหัวหน้าเรียกว่า ผู้พิพากษา
(Judge) ซึ่งเด็กดั่งกันชนและมีอำนาจเท่าพระราชา
หัวหน้าครอบครัวได้มีส่วนในการปกครอง มิติติเข้า
ประชุมปรึกษากิจการบ้านเมือง แต่แผ่นดินยังเป็น
สมบัติของพระเจ้า จะซื้อขายที่ดินกันไม่ได้นอกจาก
ชายฝาก ซึ่งผู้ชายจะต้องซื้อถดบคั้น ส่วนการลงโทษ

ทางอาชญาที่เกือบจะคิดดอกเอากฎหมาย พระเจ้าฮัมม
 ราบมาใช้ ก่อร่างคือการตั้งโทษผู้กระทำผิดทางอาชญา
 นั้น ให้ตั้งโทษเหมือนนักที่ได้ทำมากับผู้ ที่ถูกทำร้าย
 เช่นตีหัวเขาแตกก็ต้องถกตีหัว ทำเขาตาบอดก็ต้องถูก
 ควักตากตา ดึงฟันเป็นต้น

ต่อมาภายหลังพวกหมื่นคนพดเมืองเองไม่พอใจใน
 การที่จะต้องเด็กลงหัวหน้าชนิดที่เรียกว่า ผู้พิพากษา
 ต้องการมีพระราชดำรัสตั้งตนตั้งตัว ได้พยายามร้องขอ
 ให้ผู้พิพากษาบางคนเป็นพระราช แต่ผู้พิพากษาเหล่านี้
 นนกว่าผิดจารีตประเพณี ก็ไม่ยอมรับมาจนกระทั่งถึง
 ๕๐๗ ปีก่อนพุทธศักราช จึงได้มีผู้รับเป็นพระราชของ
 อีบรูซันเป็นคนแรก คือ โซด ซึ่งได้นำพวกอิดราเอ
 ดิตไปรบพวกฟีลิตีดิน (ที่ตกตายมาเป็นพวกปลาเดส์
 ไคน์) และพวกอื่นๆ ภายหลังเมื่อรบแพ้ ก็เลยเดี่ย
 พระทัย ถึงกับปลงพระชนม์ของพระองค์เอง ชาวอียิป

จึงได้เลือกพระราชโอรสใหม่ ทรงพระนามว่า เดวิด ซึ่ง
เมื่อได้เป็นพระราชโอรสแล้วก็ได้ทรงสร้างเมืองเยรูซา-
เลม ขึ้นเมื่อ ๔๖๘ ปีก่อนพุทธศักราช

แต่ตำแหน่ง “ผู้พิพากษา” นั้นหาได้หมดไปไม่
ตำแหน่งผู้พิพากษา ซึ่งเคยเป็นตำแหน่งสูงเท่าพระราช
มาแต่ก่อนนั้น ก็มากตายเป็นตำแหน่งข้าหลวงต่าง
พระองค์ของพระราช ซึ่งพระราชาทรงตั้งให้ไปดูแล
กิจการต่างพระเนตรพระกรรณ ในที่ต่างๆ พระเจ้า
เดวิดได้ทรงจัดตั้งผู้พิพากษาขึ้นเป็นอันมาก แต่ราช-
ฏรไม่คอยรับนับถืออำนาจของผู้พิพากษา เมื่อมีเรื่อง
ราวอันใดก็ชอบถวายฎีกาโดยตรง ต่อองค์พระเจ้าแผ่นดิน
ดิน ณะนั้นการตั้งผู้พิพากษาทำการต่างพระองค์พระ
เจ้าแผ่นดินนั้น ไม่สู้ได้ผลดีนัก พระเจ้าแผ่นดินยัง
ต้องทรงทำงานหนักด้วยพระองค์เองอยู่เสมอ มาจน
สมัยพระเจ้าไซโลมอน ราชโอรสของพระเจ้าเดวิด ก็
ยังต้องทรงพิพากษาอรรถคดี ต่าง ๆ ด้วยพระองค์เอง

เดวิด
เยรู
ห
คไป
ปร
ระ
นา
ลง
ศา
ไป
เจ้า
ได้
พระ
ที่
อ
พ
เจ้า
ม
อง
ส
น
น
ม
เด
อ

คิด ซึ่ง
รฐา-
ไปไม่
ระชา
วงต่าง
ไปดแต่
พระเจ้า
ที่ราช-
มีเรื่อง
จำแผ่น
งศ์พระ
นดินยัง
มาจน
วิต ก็
วงศ์เอง

๕๗
เกือบทั้งต้น

แต่เดิมมาในประวัติศาสตร์ของชาติฮีบรูนั้น พ่อ
หมุกดี ผู้พิพากษากดี พระราชากดี มีอำนาจต้อง
ประการอยู่ด้วยกัน คืออำนาจในทางบ้านเมืองและอำ
นาจในทางศาสนา คือทรงเป็นทั้งพระราชาและเป็น
ศาสน์ค้ำผู้แทนองค์พระเจ้าด้วย แต่นับตั้งแต่สมัยพระ
เจ้าไซโลมอดลงมา พระเจ้าแผ่นดินไม่สู้เอาพระทัย
ใส่กับทางศาสนา ปล่อยให้ศาสน์อื่นแผ่เข้าไปในประ
เทศของตน พลเมืองจึงเกิดแตกกันขึ้นเป็นสองพวก
พวกหนึ่งเรียกว่าอิสราเอลและพวกโตเรียกว่ายิว ต่อ
นี้ไปที่ถูกนานาชาติเข้ามารุกราน บ้านเมืองก็ระดังระ
ดัง จึงเกิดมีบุคคลอีกพวกหนึ่งเรียกว่า "ผู้ทำ
นาย" (Prophet) กระทำการเรื่องศาสน์อีกถ้วน
หนึ่ง พวกนี้คอยพูดจาเอาใจให้คนทั้งหลายเชื่อว่าพวก
ฮีบรูได้ทำบาปไว้มากจึงถูกพระเจ้าลงโทษ แต่ก็คง
จะพ้นโทษกันสักวันหนึ่ง คำพูดของพวกเขาเป็นภาษาชะ

โดยใจคนได้มาก อำนาจในทางศาสนาจึงมาตกอยู่ใน
มือของพวกเขา "ผู้ทำนาย" นเอง อำนาจของพวกเขาผู้ทำ
นายมีตลอดมาจนถึงสมัยพระเยซู

เปอร์เซีย

(๒๘ ปีก่อน พ.ศ.)

เปอร์เซียเคยมีอาณาเขตที่ใหญ่หลวงในสมัยพระเจ้า
ดาเรอัส และแบบแผนการปกครองในสมัยนั้นที่พอ
จะค้นคว้าหาได้ ปรากฏว่าเปอร์เซียได้วางแบบการ
ปกครองอย่างใหม่ผิดกับที่ประเทศอื่นๆ ได้ทำมาก่อน
กล่าวคือพระราชของเปอร์เซียมิได้ทรงวังอำนาจศูนย์
กลางไว้ในพระหัตถ์ ทรงมอบอำนาจเด็ดขาดให้ชา
หลวงประจำ ที่ต่าง^ๆ เพราะเปอร์เซียมีอาณาเขต
กว้างขวาง และทางคมนาคมไม่ดีพอ เป็นการพันวิ
สัยที่พระเจ้าแผ่นดินจะดูแลสอดส่องให้ทั่วถึงได้ เปอร์

เขียนตกอยู่
แบ่งพวกผู้
เป็น
โดย
ก
หรือ
ใน
ดิน
คน
วางแบบ
ทำ
อำนาจ
ขาดใ
อาณา
พันการ
ซึ่งได้

อยู่ใน
 กษัตริย์
 เชื้อได้แบ่งอำนาจการปกครองออกเป็นมณฑลใหญ่ ๆ
 แบ่งมณฑลออกเป็นหมู่บ้าน มีผู้ดูแลรับผิดชอบกัน
 เป็นชั้น ๆ ซึ่งนับว่าเป็นปฐมกาดแห่งการปกครอง
 โดยแบ่งอำนาจ บรรดาเมืองชั้นของเปอร์เซียชั้น มี
 ความผูกพันเป็นหน้าที่อยู่ ๒ ประการคือ ต้องส่งด้วย
 หรือบรรณาการไปยังพระราชธาและต้องส่งชายฉกรรจ์
 ในบ้านเมืองของตนไปประจำกองทัพของพระเจ้าแผ่นดิน
 ดิน นอกนั้นก็ม้ออำนาจจัดการปกครองบ้านเมืองของ
 ตนในความควบคุมของข้าหลวงต่างพระองค์ของพระ
 ราชธา ผลร้ายที่มากเกิดขึ้นภายหลังก็คือ พวกข้าหลวง
 ต่างพระองค์นั้นเองพวกนี้ถืออำนาจเด็ดขาด ถึงกับทำ
 เงินตราของตนเองขึ้นใช้ในเขตต์แขวงที่ตนไปปกครอง
 พวกฟ้องของข้าหลวงและขุนนางต่าง ๆ ก็แย่งเอาไร่นา
 ที่ดินของราษฎรมาเป็นของตัว ดัทธิเจ้าครองนครหรือ
 พวกเดดิสต์มีที่ตกดินอยู่ในยุโรปสมัยกลางนั้น ได้ตั้งต้น
 ขึ้นแล้วตั้งแต่สมัยโบราณของเปอร์เซีย

กรีก

ยุคแรก

พวกกรีกยุคแรกก็เป็นพวกเร่ร่อน ทำนองเดียวกับพวกฮิบรู ไม่มีวิธีปกครองอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่มีกิจการบ้านเมืองที่จะต้องดูแล ไม่มีเจ้าของที่ดินที่จะเก็บภาษีกันได้ ไม่มีคดีพิพาทที่ใครจะต้องตัดสิน เคียดแค้นอะไรกันขึ้นมาก็แก้แค้นกันถึงตาย ต่อมาเมื่อครอบครัวขยายใหญ่โตขึ้น ก็เกิดแบ่งกันเป็นตระกูล ๆ และปกครอง อย่างแบบภราดรภาพ ตระกูลหนึ่ง ๆ เลือกคดีผู้เฒ่าในตระกูลของตนไปเข้าประชุมกัน เพื่อวินิจฉัยเรื่องราวต่าง ๆ เช่นว่า ควรจะยกพวกเคลื่อนที่ทางไปไหน ควรรบรุกผู้ใด การประชุมผู้เฒ่าเช่นนี้ เป็น ลักษณะของประชาธิปไตย

แท้ และเป็น ต้นเค้า ของสภาเซเนต ของ ประเทศ ต่าง ๆ
 จนทุกวันนี้ ต่อมาเมื่อพวกกรีกเริ่มอยู่ประจำที่ จึง
 ได้เกิดมีการเลือกตั้งคนหนึ่งเป็นพระราชา และแบ่ง
 ดินปันส่วนที่ดินให้ ประกอบการเลี้ยงชีพเป็นครัว ๆ ไป
 ในชั้นต้นคนยังไม่มีการมรดกสิทธิในที่ดิน คือถือว่าที่ดิน
 ทั้งหมดเป็นของหมู่คณะ ต่อมาภายหลังผู้ปกครอง
 ที่ดินจึงได้อำนาจมรดกสิทธิเอาที่ดินเป็นของตัวเอง ต่อนั้น
 มารัฐบาล ก็มีหน้าที่ชำระข้อพิพาทเรื่องที่ดินมากกว่า
 เรื่องอื่น และเมื่อการค้าขายเจริญขึ้น ก็มีเจ้าหน้าที่
 มาประจำตามตลาด เพื่อชำระคดีพิพาทเกี่ยวกับการ
 ค่า พระราชาทรงเป็นประมุขตลอดถึงการศาสนา แต่
 พระราชาไม่ใช่ เป็นคนมั่งคั่งหรือ มีราชบริพารมากมาย
 ทรงมีชีวิตอย่างง่าย ๆ เหมือนพลเมืองทั่วไป พระราชินี
 พระราชธิดา และแม้พระราชชนนี ก็ต้องทรงท้อผ้า
 ซักผ้าและตบแต่งพระราชฐานเอง พระราชโอรสก็
 ต้องไปเลี้ยงโคเลี้ยงแกะ ถ้าพลเมืองไม่ชอบพระราชา

ขึ้นมาเมื่อไรก็ถอดเตี้ยและเดือกตงชนใหม่

การปกครอง สปาร์ตา + ลิเคอร์คูล

มาถึงยุคสปาร์ตา ตำแหน่งพระราชาก็เป็นการ
 ดับดับตติวงศ์ สปาร์ตาเกิดมีคนสำคัญขึ้นคนหนึ่ง ชื่อ
 ลิเคอร์คูล (Lycurgus) ซึ่งนักประวัติศาสตร์ไม่แน่
 ว่าเกิดเมื่อไรตายเมื่อไร แต่คงเป็นคนในสมัยระหว่าง
 ๔๐๐ ถึง ๒๘๐ ปี ก่อนพุทธศักราช คนผู้นี้เป็นพระปิตุ-
 ดาของพระราช และได้รับการแผ่นดินแทนพระ
 องค์ในขณะที่ยังทรงพระเยาว์ ลิเคอร์คูล
 ได้จัดการปกครองบ้านเมืองอย่างเรียบร้อย เมื่อพระ
 ราชามีเจริญวัยขึ้น สามารถว่าการแผ่นดินได้แล้ว ลิเคอร์
 คูล ก็เดินทางไปเที่ยวศึกษาหาความรู้ทางเกาะกรีก,
 อียิปต์, เมืองอื่นๆในประเทศกรีก และเข้ามาถึงเอเซีย

ในแถบที่ใกล้ยุโรป เมื่อกลับมาถึงสปาร์ตา ก็ได้เห็นสภาพของสปาร์ตายุ่งยากระส่ำระสาย ดิเคอร์คุดส์จึงได้ตั้ง กฎหมายให้แก่ สปาร์ตา วางระเบียบ การปกครอง การสงครามและ โภคกิจของประเทศตลอดถึง การอบรมคนชาวสปาร์ตา กฎหมายของดิเคอร์คุดส์ มีหัวข้อสำคัญอยู่ ๓ ประการคือ (๑) การอบรมเด็ก (๒) ฐานะของพลเมือง และ (๓) ระเบียบการปกครอง

๑ ว่าด้วยการอบรมเด็ก

การอบรมเด็กตามกฎหมายของดิเคอร์คุดส์มีดังนี้

๑. ถือว่าเด็กชายชาวสปาร์ตา ทุกคนย่อมเป็นสมบัติของประเทศ ฉะนั้นเด็กชายชาวสปาร์ตาทุกคน ยกเว้นแต่พระโอรสของพระเจ้าแผ่นดินแล้ว พอเกิดขึ้นมา พ่อแม่ต้องนำไปให้ผู้เฒ่าหรือเจ้าหน้าที่ประจำตำบลตรวจร่างกาย เด็กคนไหนร่างกายไม่แข็งแรงบิดา

มารดา ก็บังคับให้ยกให้พวกฮิโตต (พดเมืองชั้นต่ำ) เดี่ยว หรือเอาไปโยนทิ้งในชอกเขาหรือลงทะเลเดี่ยวดัง เดี่ยว ค่ะ เมื่อเห็นมีร่างกายสมบูรณ์ จึงส่งให้บิดา มารดา

๒. บิดามารดาต้องเลี้ยงเด็กนั้นไว้ จนกระทั่งอายุ ๗ ขวบ ในระหว่างนั้นต้องฝึกหัดเด็กโดยถือหลักสำคัญ ๒ ประการคือ (๑) หัดให้กินของได้ทุกอย่าง เด็ก ไม่มีโอกาสจะเลือกอาหาร และ (๒) ต้องไม่ให้กตเว าะไรเลย เมื่ออายุครบ ๗ ปีแล้วพ่อแม่ต้องส่งเข้าไป รับความ^๕เลี้ยงดูของรัฐบาล และประจำการทหารจน อายุ ๒๐ ปี

๓. ในระหว่างเวลาที่อยู่กับรัฐบาลนั้น ก็ได้รับ ความฝึกฝนให้รู้จักอดทนความลำบาก ไม่ให้บ่น หรือร้องทุกข์อย่างหนึ่งอย่างใด บางคราวมีการแข่งขันความอดทนของเด็ก โดยวิธีเอาเด็กไปเรียงแถว ให้ผู้ใหญ่เขียนพร้อมๆ กัน เด็กที่ร้องภายหลังที่สุด

เป็นผู้ชนะเด็ด เด็กบางคนทนให้เขียนจนตายโดย
ไม่ร้อง

๔. หัดให้เด็กพูดความจริง และพูดสั้น ๆ เป็น
ชวาณผ่าซาก ไม่ให้พูดมาก

๕. หัดให้ฟังคำสั่งและเคารพนับถือผู้ใหญ่ เด็ก
คนโตไม่เคารพต่อผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่อาจได้ไม่ว่าถูก
ใครหลอกลวงใคร จะเอาผิดแก่ผู้ใหญ่ผู้ดั้นไม่ได้

๖. หัดให้เล่นกีฬา ใช้อาวุธ หัดปล้ำ ร้องเพลง
ท่องกฏหมาย เรียนตำนานชาติของตนและขนบธรรมเนียม
นิยมต่างๆ

๗. เมื่ออายุครบ ๑๗ ปี จึงเข้าเป็นทหารไปจนถึง
อายุ ๒๐

๘. เด็กหญิงต้องเข้าโรงเรียน เรียนพลศึกษา
หัดร้องเพลงและเต้นรำ สตรีทุกคนต้องมีความมุ่ง
หมายอันสำคัญว่าจะต้องเป็นภรรยาทหาร และเป็น
มารดาของทหารต่อไป หญิงสปร้าวก้า มักรูปงาม

แข็งแรง มีใจเด็ดเดี่ยวไม่แพ้ยาย หญิงคนหนึ่ง
เห็นลูกชายหนักพิงกลับมาหากันมา ลูกชายของตัวเองตาย
คามือ

๒ ว่าด้วยฐานะของพลเมือง

๑. แบ่งพลเมืองนอกเป็น ๓ ประเภทคือ

ก. ชาวสปาร์ตา (มีจำนวนราว ๘ พันคน) พวก
นี้แทนหน้าที่รับเกียรติเป็นพลเมืองอันแท้จริง พวก
อื่นนอกจากนี้เป็นแต่คนในบังคับ

ข. ชาวเปรีเอิลส์ (แปลตามตัวว่า ชาวปัจเจก-
ประเทศ) อยู่ตามชายแดนที่เป็นภูเขาและฝั่งทะเล (มี
จำนวนราว ๓ หมื่นคน) มีอำนาจถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน
เก็บพืชผล ทำการค้าขาย เดียวและจะเป็นทหารได้
แต่ต้องส่งส่วยให้แก่พวกสปาร์ตา และไม่มีเสียงใน
ทางการเมือง

ค. ชาวฮินดู มีจำนวนราวสองแสนคน ถือเป็น
 เป็นทรัพย์สินติดตัวของชาวสปาร์ตา ถูกใช้ให้ทำการ
 เพาะปลูก ใต้พืชผลเท่าใดเก็บไว้พอเลี้ยงชีพ เหลือ
 นั้นต้องนำไปให้พวกสปาร์ตา พวกนี้คิดว่าทาสอยู่
 หนึ่งคนคือ ชาวสปาร์ตาผู้เป็นนายจะเอาไปขายไม่ได้
 แต่ได้รับความกดขี่และได้ผลประโยชน์อย่างเต็มที่
 ห้ามไม่ให้ถืออาวุธและห้ามไม่ให้ออกจากบ้านในเวลา
 ค่ำคืน

๒. ชาวสปาร์ตาจะประกอบอาชีพอย่างไรมิได้
 นอกจากเป็นทหาร (เรื่องนี้เป็นเหตุให้คิดปวิทยาของ
 สปาร์ตาดำหลังกรรกวอดขึ้นทั้งหมด)

๓. ชายชาวสปาร์ตาจะบรรลุนิติภาวะต่อเมื่ออายุ
 ๓๐ ปี ผู้ชายอายุต่ำกว่า ๓๐ ปีจะเกี่ยวข้องกับการเมือง
 ไม่ได้ และกฎหมายห้ามมิให้ชายอายุต่ำกว่า ๓๐ ปีมี
 ภรรยา (เพราะกลัวบุตรจะไม่แข็งแรง)

๔. ผู้ชายต้องมีเมียคนเดียว การแต่งงานไม่มี

พิชั เพียงแต่พากันไปแ้วก็อยู่กันเฉย ๆ

๓ ระเบียบการปกครอง

ระเบียบการปกครองของสปาร์ตา มีหลักดังก่่าว
โดยย่อต่อไปนี้

๑. ให้มีพระราชดำงองค์ ครองราชด่มบัตพร้อม
กันและมีสิทธิเท่ากัน ที่ทำดั่งนี้เพือมิให้พระเจ้าแผ่นดิน
ทรงมีอำนาจมากเกินไป

๒. อำนาจเด็ดขาดในการแผ่นดิน ตกอยู่แก่สภาผู้
สูงอายุ (เซเนต) สมาชิกของสภานี้มี ๒๘ คน เด็ดอก
จากหัวหน้าตระกูล และต้องเป็นคนมีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปี
ขึ้นไป จึงจะเข้าเป็นสมาชิกในสภาได้ ในเวลาประชุม
พระราชดำงองค์มาประชุมด้วย สภานี้จึงมีสมาชิก
รวม ๓๐ คน

๓. ถ้ามีเหตุการณ์สำคัญ เช่นจะทำสงคราม หรือ

ออกกฎหมายใหม่ ต้องเรียกประชุมราษฎรที่มีอายุ
 ตั้งแต่ ๓๐ ปีขึ้นไป ราษฎรที่มาประชุมไม่มีสิทธิออก
 ความเห็นอันใด เป็นแต่คอยร้องตะโกนว่าเห็นด้วย
 หรือไม่เห็นด้วย และร้องกันคนละครั้ง คือพวกที่เห็น
 ด้วยร้องครั้งหนึ่ง และพวกที่ไม่เห็นด้วยร้องอีกครั้ง
 หนึ่ง เจ้าหน้าที่ยกย่องว่าเสียงข้างไหนจะดีกว่ากัน ก็
 ถือเอาเสียงข้างไหนเป็นเสียงชนะ นี่เป็นมูลเหตุเดิม
 แห่งวิธีโหวต การประชุมราษฎรหมกม昧ตอนละครั้ง

๕. มีเจ้าหน้าที่ ทมิขานาสูงสุด ประเภทหนึ่ง คือ
 เอเฟอร์ เป็นสภามีจำนวนสมาชิก ๕ คนอยู่ในตำแหน่ง
 ๓ ปี พอถึงปีต้องเลือกใหม่ ผู้ที่จะเป็นเอเฟอร์ได้ต้อง
 มีอายุตั้งแต่ ๓๕ ปีขึ้นไป เอเฟอร์มีอำนาจตรวจตรา
 ใต้สวนและตงโทษคนทุกคน แม้องค์พระราชาเอง
 เอเฟอร์ก็มีอำนาจสั่งกักขัง และบังคับให้ตั้งอธิบดีรัยค์
 ชั่วคราวได้ เวลาประชุมราษฎรทุกคนจะต้องถูกขึ้น
 ทำการเคารพพระเจ้าแผ่นดิน แต่เอเฟอร์ไม่ต้องถูก

เอเฟอรัมอำนาจตั้งประหารชีวิต พวกเปรีเซคต์และพวกฮิโดตได้โดยไม่ต้องไต่สวน ตามปกติเอเฟอรัมก็ตั้งพวกชาวสปาร์ตาหนุ่ม ๆ ไปคอยไต่ฆ่า พวกฮิโดตที่ออกจากบ้านในเวลาค่ำคืน ^{๕๕} หงนนอกจากเพื่อกดขี่ชาวฮิโดต ยังเป็นการฝึกหัดให้ชายหนุ่มสปาร์ตา มีใจแข็งฆ่าคนได้โดยง่ายด้วย

๕. กวตขันในเรื่องคนออกนอกประเทศ ใครจะออกนอกประเทศต้องมีใบอนุญาต มิฉะนั้นถือว่าเป็นการหนีทัพ ต้องถูกลงโทษถึงประหารชีวิต

๖. ห้ามใช้ทองและเงิน เพราะมีผู้ทำนายไว้ว่า ความโง่ทงของและเงิน จะทำให้สปาร์ตาดิ่งแก่ความดุ่มจม อนึ่งดิเคอร์คุดได้พยายามอย่างยิ่งที่จะมิให้พลเมืองโง่ทงมากหรืออยากเป็นคนมั่งมี เพราะดิเคอร์คุดก็เห็นอยู่เหมือนกันว่า ความโง่ทงมากคิดแต่จะมั่งมีนั้น ย่อมเป็นเหตุแห่งความเสื่อม ดิเคอร์คุดจึงบัญญัติให้เอาทองแดงก้อนโต ๆ มีน้ำหนักมาก ๆ มาตี

แม้เป็นเงินตราให้ มีราคา เพียงเล็กน้อย จะใช้ กัน
 คราวหนึ่ง ก็ต้องหอบหัว หนักแรงมาก จึงไม่ค่อยมีใคร
 อยากใช้

การปกครองเอเธนส์

การปกครองของเอเธนส์นั้น มีเรื่องที่จะต้อง กล่าว
 มาก เพราะได้เปลี่ยนแปลงมาหลายยุคหลายสมัย
 เช่นสมัยโซลอน สมัยครีตเชนิต และสมัยเปริคลิต

ก่อนสมัยโซลอนนั้น การปกครองอยู่ในมือของ
 พวกที่เรียกตัวเองว่า “ผู้ดี” หรือ “พวกเกิดมาดี”
 พวกนี้ เป็นบุคคล พวกเดียว ที่จะถือ กรรมสิทธิ์ ที่ดิน ได้
 เมื่ออำนาจของพวกนี้ขยายเพิ่มพูนมากขึ้น ก็ถึงกับ
 ทำลายวงศ์ญาติริยเสีย และเด็กร้างพวกของตนขึ้น
 เป็นคณะปกครองและเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองกันไปทุก ๆ

มี พวกนี้ได้กดขี่พดเมืองอย่างสาหัส ชาวนาหรือ
กรรมกรที่มากู้ยืมทรัพย์ไป เมื่อไม่มีใช้ก็ถูกจำคุก
หรือขายตงเป็นทาส จนภายหลังเมื่อพดเมืองจะต่อ
สู้แย่งอำนาจเอาบ้าง พวกผู้ดีหรือขุนนางเหล่านี้ก็กลับ
มาติดกับพดเมือง แตะมอบอำนาจให้นักปราชญ์คน
หนึ่งชื่อโซดอน (๘๗๓๕ ก่อน พ.ศ.) วางระเบียบการ
ปกครอง

วิธีการของโซลอน

ดีเคอร์คัสเป็นคนสำคัญของสปาร์ตาเพียงไร โซ-
ดอนก็เป็นคนสำคัญของเอเธนส์เพียงนั้น ในชั้นต้นโซ
ดอนจัดการให้คนที่ต้องเป็นทาสโดยหนี้สินนั้น หดุดพัน
เป็นไทย ชาวเอเธนส์ที่ตองเป็นทาสนั้นมิต้องพวก พวก
หนึ่งตองไปเป็นทาสของคนต่างแดน นอกเขตต์เอเธนส์
พวกนี้โซดอนได้เอาเงินแผ่นดินจ่ายไถ่เอาตัวคืนมา อีก

พวกหนึ่งต้องเป็นทาสของพวกเขา มั่งคั่งอยู่ภายในเขตต์
 ของเอเธนส์เอง ซึ่งโซดอนได้บังคับให้เจ้าเงินปล่อย
 คนเหล่านั้นให้พ้นจากทาส ถ้ายังมีหนี้สินเหลืออยู่ก็ให้
 ลดหย่อนผ่อนผันลงมาให้ถูกหน้ทางไซ้หนี้ได้ ครั้น
 แล้วโซดอนก็ออกกฎหมาย ห้ามมิให้ชาวเอเธนส์เอา
 พวกเอเธนส์ด้วยกันเป็นทาส (แต่เอาพวกอื่นเป็นทาส
 ได้) อนึ่งโซดอนได้ออกกฎหมายเปลี่ยนแปลงอัตรา
 เงินใหม่ ให้มีราคาแพงกว่าเงินเก่าตั้ง ๓๐ เปอร์เซ็นต์
 เป็นเหตุให้ถูกหนี้ไซ้หนี้หมดเร็ว โดยวิธีนี้โซดอน
 สามารถทำให้เมืองเอเธนส์กลับอยู่ในความสงบโดยไม่
 เกิดการจลาจลฆ่าฟันกัน ในระหว่างคนชั้นสูงกับคน
 ชั้นต่ำ

ส่วนวิธีการเรื่องอื่นๆ ของโซดอนนั้น เราอาจ
 เรียนให้เข้าใจได้จริงได้ โดยอาศัยการเทียบเคียงกับวิธี
 การของดิเคอร์คัสตังนี้

๑ ว่าด้วยการอบรมเด็ก

๑. ในเรื่อง^๕วิธีการของโซดอนผิดกันกับของดิ-
เคอร์คूसมาก กล่าวคือวิธีการของดิเคอร์คूसนั้น กิจ
ด่วนสำคัญในการอบรมเด็กเป็นกิจของรัฐบาล แต่
วิธีของโซดอนให้เป็นกิจของบิดามารดา กฎหมาย
ของโซดอนจึงบังคับว่า บิดาต้องเลี้ยงและอบรมบุตร
ของตนเอง การขายบุตรลงเป็นทาสนั้นก็ทำไม่ได้ด้วย
แล้ว แต่บิดาจะเลือกใส่เขาไปให้คนอื่นหรือทอดทิ้ง
ไม่ได้แต่ไม่ได้ บิดามันหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องหา
อาชีพให้แก่บุตร ถ้าบุตรที่เกิดใหม่มีร่างกายไม่แข็งแรง
บิดาจะฆ่าเสียก็ได้ แต่ถ้าไม่ฆ่า ปล่อยให้เติบโต
ขึ้นมา จะต้องให้การศึกษาอบรม และช่วยให้บุตรมี
วิชาอาชีพ บิดามารดาคนใดไม่ให้วิชาอาชีพแก่บุตร
บิดามารดาผู้นั้นไม่มีสิทธิจะได้รับความเลี้ยงดูจากบุตร
ในภายหลัง วิชาอาชีพเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องหาให้

ตั้งแต่ก่อนอายุครบ ๑๖ ปี ให้เป็นการแน่นอนว่าเด็ก
นั้นจะสามารถประกอบการอันใดสำหรับเลี้ยงตัวได้ต่อไป
ไปภายหน้าแล้ว พออายุครบ ๑๖ ปีจึงส่งไปเข้าโรงเรียน
หลวง สำหรับเรียนวิชาชั้นสูงต่อไป

๒. กำหนดเวลารับความศึกษาในโรงเรียนเพียง ๒
ปี คือตั้งแต่อายุ ๑๖ ถึง ๑๘ การสอนในโรงเรียนโดย
มากเป็นการฝึกซ้อมกำลังกายและหัดใช้อาวุธ แต่
ไม่ทรมาณเด็กเหมือนอย่างวิธีของดิเคอร์คุดในสปรัดดา
พอเรียนครบสองปีก็มีการสอบได้ พอสอบได้ก็รับ
อาวุธ ซึ่งมีสิทธิจะถือได้ตลอดไป ในเวลาใช้อาวุธ
จะต้องدابาดตัวว่า จะไม่ทำให้อาวุธนั้นเสื่อมเกียรติ
การไม่ทำให้อาวุธเสื่อมเกียรตินี้ มีความหมาย ๒
ประการคือ ต้องไม่ใช้อาวุธนั้นในทางที่ผิดประการ
หนึ่ง และต้องไม่เป็นคนขลาดทั้งอาวุธหรือหน้าที่ศรั
โดยไม่ใช้อาวุธนั้นให้เป็นประโยชน์ประการหนึ่ง

๒ ว่าด้วยฐานะของพลเมือง

๑. โสตอนได้แบ่งชั้นพลเมืองเหมือนกัน แต่วิธีแบ่งชั้นของโสตอนผิดกับของดิเคอร์คูล์ คือโสตอนแบ่งชาวเอเธนส์นั้นเองออกเป็น ๔ ชั้น โดยถือเอาความมั่งคั่งเป็นเกณฑ์ การแบ่งชั้นพลเมือง เป็นการจัดเหล่าทหารไปในตัว ดังนี้

ชั้นที่ ๑ ต้องมีรายได้คิดเป็นเข้าด้าต์ไม่น้อยกว่าราว ๒๖,๕๐๐ ดิคร และเป็นสุราและน้ำมันไม่น้อยกว่าราว ๒๖,๕๐๐ ดิครเหมือนกัน พวกเขาต้องเสียภาษีอากรมากที่สุด เวลาดังครามต้องเป็นทหารราบชนิดสวมเกราะ มีโล่หุ้มและถือหอกยาว และบางพวกต้องเป็นทหารหรือจัดหาเรือรบเอง พวกเขาเป็นพวกเดียวที่มีสิทธิจะได้รับตำแหน่งหน้าที่ราชการที่สำคัญ

ชั้นที่ ๒ ต้องมีรายได้เป็นของอย่างชั้นที่ ๑ ราว ๑๖,๐๐๐ ดิคร เสียภาษีอากรน้อยกว่าชั้นที่ ๑ และเวลาดัง

ความต้องเป็นทหารม้า มีสิทธิรับตำแหน่งในราชการชั้น
ต่ำกว่าพวกชนก ๓

๕๘ ชนก ๓ ต้องมีรายได้เป็นของอย่างชนก ๓ และ ๕
ราว ๓๐,๖๐๐ ดิคร ต้องได้ยักษัอักษรน้อยลง เวดาสง
ความเป็นทหารราบธรรมดา มีสิทธิรับตำแหน่งใน
ราชการชั้นต่ำกว่าพวก ๕

๕๘ ๕ เป็นพวกที่มีพอเพียงชีพ ไม่ต้องได้ยักษั
อักษรเลย เวดาสงความต้องเป็นทหารราบใช้หอกสั้น
และไม่มีสิทธิรับตำแหน่งในราชการเลย

๒. ชาวเอเชนส์ บรรดุนิติภาวะเมื่ออายุ ๒๐ ปี
พออายุ ๒๐ ปีก็มีสิทธิเข้าประชุมในที่ประชุมราษฎรได้
แต่ต้องมีอายุ ๓๐ ปี จึงจะรับตำแหน่งในราชการแผ่นดินได้

๓. พลเมืองเอเชนส์ทุกคนต้องทำงาน โดยไม่มีข้อ
จำกัดเหมือนอย่างดิเคอร์คัสที่ว่า ชาวสปาร์ตาไม่ได้ ทำ
อะไรนอกจากเป็นทหาร ชาวเอเชนส์ ทำงานได้ทุก ๆ

อย่าง และมีข้อบังคับว่าต้องทำ ถ้าไม่ทำงานอาจถูก
 ค่าดงโทษได้ ผู้ที่บาดเจ็บทุพพลภาพในการสงคราม
 ความรัฐบาลรับเลี้ยง และบุตรของนุ้ตายในสงคราม
 รัฐบาลก็ออกทุนทรัพย์ให้เด่าเรียนมีวิชาชีพต่อไป

๕. ทางสปาร์ตาเกี่ยวกันหวงดีทริชของคน ไม่ยอม
 ให้คนอื่นแปดกหน้าเข้ามาเป็นชาวสปาร์ตา แต่ทางเอ
 เรนส์ตรงกันข้าม โชดตนได้วางบทบัญญัติว่า สนต่าง
 ตัวคนใดที่เข้ามาในเอเรนส์ ถ้าได้นำวิชาชีพอย่าง
 ใหม่ที่ชาวเอเรนส์ไม่รู้จักเข้ามาด้วยแล้ว สนต่างตัว
 ผู้นั้นมีสิทธิเป็น ชาวเอเรนส์ ก็ออกเลี้ยงในการปก
 ครอบได้ เท่ากับชาวเอเรนส์เอง เรื่องนี้ทำให้เอเรนส์
 มีความเจริญในศิลปวิทยายังกว่าสปาร์ตาเป็นอันมาก

๓ ระเบียบการปกครอง

ระเบียบการปกครองของเอเรนส์ตามที่ โชดตนจัด

๕๒ ขนนัน ได้ดำเนินการตามระเบียบเก่าบ้าง เอาระเบียบ
 เก่ามาเปลี่ยนแปลงแก้ไขบ้าง แบ่งอำนาจการปกครอง
 ประเทศออกเป็น ๔ ส่วน คือ

๑. อาร์คอน (Archons)
๒. สภาเซเนต
๓. ที่ประชุมราษฎร
๔. ศาลสูง (Areopagus) และ
๕. ศาลต่ำ (Heliaea)

(๑) อาร์คอนด์เป็นคณะบริหาร มีสมาชิก ๙ คน
 เดิมจากบุคคลชั้นที่ ๑ (ดูในตอนที่ว่าด้วยฐานะของ
 พดเมือง) ศาลสูงเป็นผู้เลือก ให้อยู่ประจำตำแหน่ง
 ๑ ปีแล้วเลือกใหม่ทุกปี ในบรรดาอาร์คอนด์ ๙ คน
 นี้ แบ่งหน้าที่กันดังนี้

คนหนึ่งเป็นนายก ชื่อของคนที่เป็นนายกนั้นเอามา
 ใช้เป็นชื่อของปี เช่นอาร์คอนด์ที่เป็นนายก ชื่อ ก.
 ก็ต้องเรียกปีนั้นว่าปี ก. นายกมีหน้าที่จัดการวันเวง

ตแต่เด็ก กำพร้า และ หญิงหม้ายที่ บิดา หรือสามี ตายใน
สงคราม

คนหนึ่ง เป็นภษตรีย์ แต่ภษตรีย์ในถิ่นเป็นแต่ใน
นาม และมีหน้าที่เพียงที่เกี่ยวกับการศาสนา เป็น
หัวหน้าทำพิธีเส่นต์รวงเทพดาต่าง ๆ (นอกจากพระ
เจ้าแห่งสงคราม) และวินิจฉัยอรรถคดีอันเกี่ยวแก่
ศาสนา ผู้ที่จะได้ รับตำแหน่งนี้ต้องเป็นคนรูปร่าง
มีร่างกายสมบูรณ์ และมีภรรยาซึ่งต้องรับหน้าที่ทำ
การเส่นต์รวงเทพดาด้วย

อีกคนหนึ่งเป็นผู้บัญชาการทหาร มีหน้าที่นำทัพ
ไปรบ และทำพิธีเส่นต์รวงพระเจ้าแห่งสงครามจน
การปลงศพทหารซึ่งตายในการรบ

อีกหกคนเป็นผู้พิพากษาและ คอยดูการให้เป็นไป
ตามกฎหมาย ในเวดาด์ออกฮาร์คอนด์ใหม่ คณะ
เก่าจะต้องทำรายการแสดงกิจการที่ตนได้ทำมาแต่ใน
ระหว่างรัชษาหน้าที่อยู่ ให้ที่ประชุมราชฎรทราบ

ราษฎรมีอำนาจดำเนินการกระทำของอาร์คอนด์ได้

ที่จริงอาร์คอนด์มีมาก่อนดัมมิชไตลอนนานแล้ว คำ
ว่าอาร์คอนด์แปลตามตัวว่าผู้ปกครอง ชั้นเดิมเอเชนส์
มีพระมหากษัตริย์ปกครองประเทศ และพระมหากษัตริย์
องค์สุดท้ายของเอเชนส์ทรงพระนามว่า โคด
รุส (Codrus) ครองราชสมบัติอยู่ในราว ๔๕๐ ปีก่อน
พุทธศักราช กล่าวกันว่าพระมหากษัตริย์องค์
นี้พระชนม์ในการสงครามระหว่างเอเชนส์ กับสปาร์
ตา ชาวเอเชนส์แสวงหาผู้มั่งคั่งสมบัติดีเท่าพระองค์
ไม่ได้ ก็เลยตกลงใจที่จะไม่ให้มีพระมหากษัตริย์ต่อ
ไปอีก ให้มีแต่ผู้ปกครองซึ่งเรียกว่าอาร์คอนด์ พระ
โอรสของพระเจ้าโคดรุสได้เป็นอาร์คอนด์คนแรกดำรง
ตำแหน่งอยู่ตลอดชีวิต ต่อมาจากนั้นเป็นเวตาอีก
ถึง ๓๐๐ ปี ผู้ที่จะเป็นอาร์คอนด์ก็เลือกจากวงศ์ของ
พระเจ้าโคดรุส และดำรงตำแหน่งอยู่ตลอดชีพ
เต็มอมมา ภายหลังจึงกำหนดเวตาให้อยู่ในตำแหน่ง

เพียง ๑๐ ปี แต่เด็กจากตระกูลผู้ดีชั้น ๆ ใดด้วย
แต่อาร์คอนด์ก็มีเพียงคนเดียวเด็มา ตำแหน่งของ
อาร์คอนด์ก็ไม่ติดกับพระมหากษัตริย์ จนเมื่อพวก
ขุนนางมีอำนาจวาสนาขึ้น มาถึง ๑๓๘๖ ปี ก่อนพุทธ
ศักราช การมีอาร์คอนด์เพียงคนเดียวซึ่งเป็นท่านของ
คดียพระมหากษัตริย์นั้นเป็นอันยกเลิก และให้มี
อาร์คอนด์ ๘ คน ธรรมเนียมนี้ได้มีมาก่อนสมัยไซ-
ลอนนานแล้ว

(๒) ดัภาเซเนตมีจำนวนสมาชิก ๕๐๐ คน เลือก
จากคนชนที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ เป็นจำนวน ๕๐๐ คนนั้น
เพราะเด็กจากมณฑลต่าง ๆ มณฑลละ ๑๐๐ คน
ให้ประจำตำแหน่งมีเด็วแล้วต้องเลือกใหม่ ดัภา
เซเนตก็เท่ากับสภาผู้แทนราษฎร มีอำนาจวินิจฉัย
กิจการบ้านเมืองแทนราษฎร กฎหมายต่าง ๆ ดัภา
เซเนตร่างขึ้นก่อน แล้วเสนอก่อที่ประชุมราษฎร
เมื่อที่ประชุมราษฎรอนุมัติแล้วจึงเป็นอันใช้ได้

(๓) ที่ประชุมราษฎรนั้น เป็นที่ประชุมราษฎร
 จริง ๆ คือตัวราษฎรมาประชุมจริง ๆ ไม่ใช่ตั้งผู้
 แทนมา ราษฎรทุกคนที่มีอายุตั้งแต่ ๒๐ ปีขึ้นไป ถ้า
 มิใช่ทาสและไม่เคยเป็นทาสและไม่เป็นคนเด้อยู่คนเดียว
 ย่อมมีสิทธิเข้าประชุมออกความเห็นและออกเสียงโหวต
 เป็นคะแนนได้ ถ้าจะมีการประชุมกันเมื่อไร ก็เชิญ
 บ่าวร้องเรียกกันมา ที่ๆ ประชุมกันมักเป็นเนินสูง
 หรือตานกตางเมือง หรือตามท่าเรือ

(๔) คำตั่งมีอำนาจมากที่สุดในการปกครอง
 ของเอเธนส์ ผู้ที่จะได้รับเลือกเข้าในคำตั่ง โดยมาก
 ต้องเป็นผู้ที่เคยเป็นอาร์คอนด์มาแล้ว และสมาชิก
 เดิมของคำตั่งเป็นผู้เลือกเอง เมื่อได้รับเลือกแล้วก็
 ดำรงตำแหน่งอยู่ตลอดชีพ คำตั่งมีอำนาจถึงกับตั้ง
 ยกเลิกกฎหมายได้ และมีหน้าที่รักษากำหนดกฎ-
 หมายพิพากษาคดีอาชญาที่ร้ายแรง

(๕) คำตั่งนั้น มีคุณการซึ่งเลือกจากคนทุก

ชั้น และแตกกันด้วยวิธีจับสลาก ไม่ต้องนึกถึง
 ความสามารถหรือคุณสมบัติอันใด แต่เมื่อได้รับ
 เด็กแล้ว คุณาการจะต้องสำราดตัวว่าจะต้องตัด
 ดินคึดความตามกฎหมายหรือตามความเห็นว่ายุติ -
 ธรรม ที่จริงอำนาจของศาลค้ำนี้ก็ไม่ต่ำนัก เพราะ
 อาจชำระคดีที่อาร์คอนด์เป็นจำเลยของราชฎร ในเรื่อง
 ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของอาร์คอนด์ได้

สมัยติเรนนี่

คำว่าติเรนนี่ (Tyranny) ในเวลานี้แปลว่าการ
 กดขี่ แต่ในสมัยกรีกไม่ได้หมายความว่าถึงเพียงนั้น หมายถึง
 เพียงแต่การยกตนขึ้นเป็นกษัตริย์ โดยฝ่าฝืนขนบธรรมเนียม
 เนียมการปกครอง มุฎเหตุที่จะเกิดมีติเรนนี่ขึ้นก็คือ
 วิธีการปกครองตามที่ไซดอนจัดทำมาเดฉวนั้น ถึงแม้
 ว่าเราจะมองเห็นว่าดีมาคแล้ว ก็ยังเป็นแบบที่เรียกว่า

พลูโตเครซี (Plutoeracy) คืออำนาจการปกครอง
 ไปตกอยู่ในมือของผู้มั่งคั่ง พดเมืองที่ถูกจัดตั้งเป็น
 ชั้นต่ำก็ต้องการประชาธิปไตย (Democracy) คือให้
 อำนาจเป็นของราษฎรอย่างแท้จริง เป็นธรรมดาไม่ว่า
 ประเทศใด เมื่อราษฎรมั่งเรื่องไม่พอใจรัฐบาล ก็มัก
 มีคนที่อ้างตนเป็นมิตรของราษฎรขึ้นมาตามๆ กัน ครั้ง
 นั้นเมื่อไซดอนยังมีชีวิตอยู่แท้ๆ มีคนชื่อบีดีสตราตุส
 (Pisistratus) หลานชายของไซดอนเอง อ้างตนว่า
 เป็นผู้ช่วยเหต้อุปถัมภ์ราษฎรชั้นต่ำ ที่จริงการกระ
 ทำของบีดีสตราตุส ก็เพียงแสวงหาอำนาจของตัวเอง
 วันหนึ่งในขณะที่ราษฎรประชุมกันอยู่ คนๆ นั้นทำร้าย
 ร่างกายตนเองจนเลือดไหลนองทั่วตัววิ่งเข้ามาในที่ประ
 ชุมราษฎร ร้องบอกราษฎรว่าถูกคนที่^๑เป็นศัตรูของ
 ราษฎรกระทำร้าย ราษฎรหลงเชื่อก็^๒ต้องมีกองทหาร
 กองหนึ่งคอยรักษา ต่อมาคน^๓ผู้^๔หมก^๕กองทหารมาก ๆ
 เขาก็^๖เคยตั้งตัวเป็นเจ้าเมืองเอเธนส์^๗เดี่ยวที่เดียว แต่อัน

ที่จริงบีลีส์ตราคุสต์ผู้นี้ ก็ปฏิบัติหน้าที่ของคนไม่เดวนัก
 บีลีส์ตราคุสต์ไม่ได้เปลี่ยนแปลงหลักการของโซดอนเดย
 เป็นแต่คอยจัดการให้พวกพ้องพี่น้องของตน ได้รับตำแหน่ง
 ตำแหน่งสำคัญ ๆ บีลีส์ตราคุสต์ได้จัดการตั้งศาลขึ้นทั่ว
 ประเทศ ซึ่งแต่ก่อนมีศาลอยู่แต่ในเมืองหลวงเท่านั้น
 บีลีส์ตราคุสต์แก้ปัญหาเรื่องหนี้สินของราษฎรโดย
 วิก์กูเงินเอาไปใช้หนี้คนอื่นเสียก่อน แล้วมาทำงานใช้
 หนี้รายใหญ่หนี้ภายหลัง เป็นคนขยันขันแข็งเที่ยวตรวจ
 ตราการงานต่าง ๆ ด้วยตนเอง ให้งานให้คนทำด้วย
 การก่อสร้างถนนหนทางโบสถ์และสาธารณสถาน บำ
 รุงการค้าขาย การศึกษา รวบรวมตำหรับตำราวรรณ
 คดี เมื่อบีลีส์ตราคุสต์ตาย ถูกขายต่อคนได้ตำแหน่ง
 ต่อมา แต่ปรากฏว่าทำการกดขี่ราษฎร คนหนึ่งถูก
 ฆ่าตาย อีกคนหนึ่งหนีพาพรรคพวกไปตั้งอยู่ทางเอเชีย
 น้อย หนีอยู่กับเจ้าแผ่นดินเปอร์เซีย

สมัยคริสต์เชนิส พ.ศ. ๓๔

เมื่อสิ้นสมัยติเรนนี้แล้ว ก็เกิดมีการเป็นปรบักซ์
ต่อสู้กัน ในระหว่างบุคคลต่างของจำพวกคือ คนชั้นผู้ดี
เรียกว่าอาริสโตkrat และราษฎรซึ่งเรียกว่าติโมkrat
ทางราษฎรได้หัวหน้าที่สามารถชื่อคลิดเชนิส Cleist-
henes ทำการขับไล่พวกอาริสโตkratออกจากเมือง
เป็นอันมาก คลิดเชนิสได้วางระเบียบการปกครอง
ใหม่โดยเอาวิธีการของโซดอนแก่ไซดงัน

๑ อาริสโตkratยังมีอยู่ตามเดิม แต่ถูกตัดอำนาจ
ลงมาก อำนาจส่วนใหญ่มักอยู่แก่ศาลต่ำ

๒ สภาเชเนตเพิ่มจำนวนจาก ๔๐๐ ขึ้นเป็น ๕๐๐
ทั้งนี้ เพราะคลิดเชนิสได้แบ่งอาณาจักรออกเป็น ๑๐
มณฑล ให้เด็กธมาซิกสภาเชเนตตามณฑลละ ๕๐ คน

๓ ที่ประชุมราษฎร ให้ขยายสิทธิเข้าประชุมและ

ออกเสียงไปตลอดถึงคนทุกคน แม้ที่เคยเป็นทาสมา
แล้ว ถ้าหากหลุดพ้นจากทาสได้ก็มีสิทธิเข้าประชุมตง
มติเหมือนกัน ด้วยเหตุนี้จำนวนคนในที่ประชุมราษฎร
จึงมากขึ้นและถือเป็นส่วนสำคัญที่สุดของรัฐบาล ที่
ประชุมอนันท์เรียกชื่อว่า เอกเคดเซีย (Ecclesia) มี
อำนาจและหน้าที่ในการทุกอย่าง ที่เกี่ยวกับกิจธุระของ
ประชาชน ที่ประชุมราษฎรเป็นผู้เลือกผู้พิพากษา และ
เมื่อครบกำหนดเวลาที่ผู้พิพากษาเหล่านั้นจะต้องออก ที่
ประชุมราษฎรก็พิพากษาผู้พิพากษาอีกชั้นหนึ่ง ว่าได้ทำ
ความชอบหรือความผิดอย่างไร ที่ประชุมราษฎรเป็นผู้
ตรวจตราการเก็บภาษีอากรและค่าใช้จ่ายของรัฐบาล,
เป็นผู้วินิจฉัยว่าจะควรทำสงครามหรือสงบศึก วินิจฉัย
การทำสัญญากับรัฐอื่น ๆ คนทุกคนมีสิทธิจะขึ้นไป
พูด (ครั้งไซดอนราษฎรมีสิทธิแต่เพียงออกเสียงลงคะ
แนนเท่านั้น) และจำนวนนักพูดถึงออกงามยิ่งขึ้น ใคร
พูดไม่คึกก็ถูกไต่ตง ใครพูดดีก็เป็นต้นนิมนต์ของคน

ทวไป พวกชาวเอเชนส์ก็ต่างพมใจในเสรีภาพของ
การพูดแต่คงความเห็น และพวกนี้ได้ทำตัวอย่างให้
แก่โลกในเรื่องนี้

๔ ค่ำต่งคงเดิม

๕ ค่ำต่าชยายอำนาจมากขึ้น คือยกเอาอำนาจ
พิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นของอาร์คอนส์ ในสมัยไซ-
ดอนนั้น มาให้แก่ค่ำต่าผู้พิพากษาทั้งหมดมีจำนวน
๖๐๐ คน ๕๐๐๐ คนเป็นตำแหน่งประจำอยู่ตามมณฑล
ต่างๆ มณฑลละ ๕๐๐ คน เพื่อจะป้องกันมิให้ มีการ
ให้สินบนหรือทุจริตอย่างหนึ่งอย่างใด ถ้ามีคดีจะต้อง
พิจารณาพิพากษาก็ต้องมีการจับสลากกันว่าจะให้ใคร
เป็นผู้พิพากษาคดีในวันนั้นๆ เป็นอันว่าผู้พิพากษาและ
คู่ความไม่รู้กันว่าคดีนั้นๆ จะต้องอยู่ในหน้าที่ของใคร
ทั้ง ๕ ขั้วข้างบนนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงแก้ไข
วิธีการของไซดอน แต่คดีชเร็นได้บัญญัติวิธีการ
ใหม่ขึ้นอีกดังนี้

๑ เพื่อจะป้องกันมิให้ใครดวงอำนาจเข้ามาตั้งตนเป็นผู้ปกครองแบบคิเรนน้อยอย่างที่บีลีลตราตุสได้ทำมาแล้ว คิลีสเซนิสได้บัญญัติวิธีตั้งคะแนนเปิดอกหอย (Ostracism) กล่าวคือถ้าสงสัยว่าใครจะตั้งตนมักใหญ่ไผ่สูงหรือทำตายสิทธิ์ของราษฎร ราษฎรอาจจะลงคะแนนด้วยเปิดอกหอยเป็นการกำจัดให้ผู้นั้นออกจากกรุงเอเธนส์เป็นเวลา ๑๐ ปี ใครที่ถูกคะแนนกำจัดเป็นจำนวนถึง ๖๐๐๐ ผู้นั้นก็ถูกกำจัดออกไป การถูกกำจัดดังนี้ไม่ทำให้ผู้นั้นถูกกำจัดได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียงเกียรติคุณอย่างหนึ่งอย่างใด ตรงกันข้ามใครถูกกำจัดด้วยคะแนนเปิดอกหอย ก็เท่ากับได้ประกาศนียบัตรว่าเป็นคนสำคัญในทางการเมือง เมื่อพ้นอายุกำจัดแล้วกลับเข้ามาก็มักได้รับเชื่อเชิญให้เป็นหัวหน้า วิธีตั้งคะแนนเปิดอกหอยนั้นได้ใช้กันมาราวร้อยปี แต่ก็ไม่ค่อยได้ใช้ นาน ๆ ปีจะค่อยได้ใช้สักครั้งหนึ่ง ดังทำยกี้เด็กกันไปเอง

๒ คิดถึงเงินได้ตั้งคณะผู้บัญชาการทหารชั้นมั้จำนวน ๑๐ คน (มณฑลละคน) เรียกว่าอัตราเอก ซึ่งมากลายเป็นชื่อของยุทธโยบายวิชาทหารในเวลานี้ คณะผู้บัญชาการเด็กใหม่ทุกปีเหมือนกัน

สมัยเปรีคลีส

ในระหว่าง พ.ศ. ๔๓ ถึง พ.ศ. ๘๔ กวีก็ต้องทำสงครามกับเปอร์เซียอย่างรุนแรง กวีก็ได้ชัยชนะแต่ก็ทรุดโทรมไปมาก เณินมีบุคคลสำคัญอีกคนหนึ่งคือ เปรีคลีส(พ.ศ. ๔๔-๓๓๔) มาฟื้นฟูฐานะของเอเธนส์กระทำให้เอเธนส์ ชนดูความรุ่งโรจน์เป็นขั้นสูง และสมัยของเปรีคลีสก็ได้ชื่อว่าสมัยทอง

เปรีคลีสเป็นผู้มีตระกูลดี มีการศึกษาอย่างดี ไม่เคยรับเด็กเป็นอาร์คอนด์ แต่เคยรับเด็กเป็นผู้บัญชาการทหาร เปรีคลีสเป็นนักพูดที่หนึ่งในสมัยของคน

ได้รับความนิยมชมชื่นของพลเมืองอย่างมากมาย เป-
 ริกติดส์มีความเห็นว่าภารกิจที่จำเป็นที่สุดที่จะ
 ต้องให้มัตะครอย่างดี เปริกติดส์จึงได้สนับสนุนนัก
 ประพันธ์บทละคร จัดการละครให้ดียิ่งขึ้น จ่ายเงินให้
 คนจนได้มีโอกาสไปดูละคร และหมิ่นมั่งงานนักชด-
 ฤกษ์เพื่อให้วันเวียงดุนุกส์นาน เก็บภาษีจากคนมั่งมี
 มาบำรุงการเดินละคร และนอกจากนั้นยังบังคับให้
 บิดามารดาส่งเด็กไปเข้าโรงเรียนตั้งแต่อายุ ๖ ขวบ ให้
 เด็กได้รับความศึกษาดียิ่งขึ้น ส่วนการแก้ไขระเบียบ
 การปกครองนั้น เปริกติดส์ได้ทำดังนี้

๑ เนื่องจากสงครามระหว่างกรีกกับเปอร์เซีย ทำ
 ให้ราษฎรยากจนลง การแบ่งชั้นบุคคลจะกำหนดตาม
 อัตรากาไรของตนคงไว้ไม่ได้ ต้องลดอัตรากาไรให้ต่ำลงมา
 เพื่อให้ผู้มีทุนทรัพย์น้อยสามารถรับตำแหน่งหน้าที่ชน
 สูงได้ด้วย

๒ เก็บภาษีคนมั่งมีให้มากขึ้น

๓ ตตอำนาจศาลสูงตงมา ไม่ให้ม้ออำนาจวินิจฉัย
เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปกครองบ้านเมือง คงวินิจฉัยแต่
อรรถคดี

๔ เพิ่มอำนาจของศาลต่ำยังงั้น คือนอกจากหน้า
ที่วินิจฉัยอรรถคดี อันเป็นหน้าที่ของศาลแล้ว ยังมี
หน้าที่ในการปกครองบ้านเมือง ดูแต่กิจการของเจ้า
หน้าที่ต่างๆ แม้ปัญหาใดๆที่สภาเซเนตและที่ประชุม
ราษฎรตกลงกันไม่ได้ ศาลต่ำก็มีอำนาจวินิจฉัย ฉะนั้น
ศาลต่ำจึงไม่เป็นศาลต่ำต่อไป กลายเป็นศาลสูงไป
ในตัว

๕ สภาเซเนต เหนือหน้าที่น้อยที่สุด การร่าง
กฎหมายซึ่งเคยเป็นงานสำคัญ ของสภานี้ ก็ถูกถอนเอา
ไป การร่างกฎหมายตกอยู่ในมือของผู้เชี่ยวชาญทาง
กฎหมาย ซึ่งสุดแต่จะเลือกตั้งขึ้นและรับมอบหมาย
ให้ไปร่างมา สภาเซเนตมีหน้าที่ตรวจตรา และนำ
เสนอที่ประชุมราษฎรอีกชั้นหนึ่งเท่านั้น

รวมความว่าเปรี๊คดีงี้ก็ดี คดีดเอนดี้ก็ดี ได้ละดุง
 ดัทธิประชาธิปัตย์ (ดิโมกราซี) ให้รุ่งเรืองพร้อมกัับ
 ความรุ่งโรจน์ของเอเชนส์ จนเป็นเหตุให้สปาร์ตาเกิด
 วิชา และเอเชนส์กัับสปาร์ตาก็ทำสงครามกันมาก
 มาย อนึ่งเมื่อเปรี๊คดีงี้ถึงแก่กรรมแล้ว คนก็เกิดความ
 มัวเมาในดาภยศและทรัพย์สมบัติ กัับตั้งต้นทรุด
 ไทรมพร้อมกัับการปกครองแบบประชาธิปัตย์ เมื่อ
 เสรีจสงครามระหว่างเอเชนส์กัับสปาร์ตาแล้ว อำนาจ
 การปกครองก็หลุดจากมือราชฐร เข้าไปอยู่กัับพวก
 อาริสโตครัดอีก และสมัยดิเรนนี่ก็เริ่มขึ้นใหม่

สมัยดิเรนนี่ที่ ๒

ตั้งแต่ราว พ.ศ. ๑๔๐ มา การปกครองของกรีก
 ไม่เฉพาะในเอเชนส์ ถึงแม้ในแคว้นอื่นๆ ก็มีกรปกครอง
 แบบดิเรนนี่ สำหรับในเอเชนส์มีขุนนาง (อาริส

โตกรัต) คุณกันเป็นคณะปกครองมีจำนวน ๓๐ คน ชาว
 เอเชนส์ มีนิสัยชอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อยู่
 แล้ว ก็ทำการขัดขวางการปกครองแบบใหม่นี้มาก
 คณะติแรนนี่ต้องเอาคนที่รักแบบประชาธิปไตย ประหาร
 เสียถึง ๑๕๐๐ คน ความหมายของคำว่าติแรนนี่จึง
 กลายเป็นการกดขี่ไปด้วยประการฉะนี้ ครึ่งหนึ่งพูด
 เมืองได้ก่อการจลาจลจับได้ขุนนางออกไป แล้ววาง
 การปกครองแบบประชาธิปไตยใหม่ แต่เข้าไปเสียแล้ว
 คนที่อ้างตนมาบำรุงดีธิประชาธิปไตย ก็ล้วนแต่มีความ
 มัทธิงใหญ่ไม่สนใจอำนาจของตนเอง ความคิดอ่านของ
 คนก็เลวลงไป ความโงกในการเงินทองก็มีมากขึ้น
 พระเจ้าอเดกซานเดอร์มหาราชาทำความรุ่งโรจน์ขึ้น
 ใหม่ แต่ความรุ่งโรจน์ที่พระเจ้าอเดกซานเดอร์
 มหาราชทรงทำนั้น เป็นความรุ่งโรจน์ทางอำนาจภายใน
 นอก แต่การภายในไม่ได้รุ่งเรืองขึ้น

ยังเหลือความ อักถองข้อ ที่ควรกล่าวในเรื่อง การ

ปกครองของกรีก คือ

๑. ฐานะของสตรีชาวเอเธนส์ ตกต่ำกว่าสตรีสปาร์ตา บิดามารดาอาจเอาบุตรไปแต่งงานกับใคร ๆ ได้ โดยมีต้องไต่ถาม เวลามีแต่งงานก็ถูกกักขังมาก แต่เอเธนส์มีกฎหมายคุ้มครองสตรีอยู่ ข้อหนึ่งคือ ในการแต่งงานนั้นสามีต้องมีทรัพย์สินสมบัติให้ภรรยาไว้เป็นจำนวนพอเลี้ยงชีพในเมื่อจะถูกสามีทอดทิ้ง

๒. เรื่องทาส เป็นเรื่องน่าสังเวชที่สุดในประวัติของกรีก คนทุกคนมีทาสประจำตัว เพราะการซื้อทาสอาจซื้อได้ด้วยราคาถูกลง พวกทาสมีกฎหมายบังคับกันอยู่ ข้อเดียวคือนายฆ่าไม่ได้ นอกจากนั้นจะลงโทษหรือขายต่อไปก็ได้ การขายทาสก็เหมือนขายวัวควาย มีตลาดขาย พวกทาสมีบ้ายผูกคอบอกให้รู้ว่า เป็นเด็กใดใครชาวเมืองใด มีความสามารถอย่างไร

